

prima instanță - (Curtea de Apel Chișinău) A. Minciuna

DECIZIE

18 ianuarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,
judecători

Valentina Clevadî
Iuliana Oprea, Galina Stratulat,
Iulia Sîrcu, Dumitru Mardari

examinând recursurile declarate de Zadîr Harlampie, Balan Tamara, Cociu Igor și Dumitru Rusu,

în cadrul procesului de insolabilitate al societății pe acțiuni „Succes” (în procedura falimentului), la cererea lui Dolghier Iurie, lichidatorul societății pe acțiuni „Succes”, privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ale debitorului,

împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016, prin care a fost admisă cererea lichidatorului societății pe acțiuni „Succes”, Dolghier Iurie, cu privire la atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ale debitorului societatea pe acțiuni „Succes” și s-a încasat în mod solidar de la Zadîr Harlampie, Rusu Cătălin, Costrov Ion, Rusu Dumitru, Urechi Sergiu, Cociu Igor, Balan Tamara, Burlea Rodica și Lujanschi Svetlana, în masa debitoare a societății pe acțiuni „Succes”, suma de 860 810 lei,

c o n s t a t ă:

La 22 aprilie 2013, debitorul SA „Succes” a depus în instanța de insolabilitate cerere introductivă cu privire la intentarea procesului de insolabilitate față de sine.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 14 mai 2013 a fost admisă spre examinare cererea introductivă depusă de debitorul SA „Succes”.

În scopul prevenirii modificării stării bunurilor debitorului, în perioada de până la intentarea procesului de insolabilitate, s-a dispus aplicarea măsurilor de asigurare, fiind desemnat în calitate de administrator provizoriu - administratorul autorizat ÎI „Cerlat Igor”.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2013 a fost intentat procesul de insolvabilitate față de debitorul SA „Succes”, în calitate de administrator al procesului de insolvabilitate fiind desemnat ÎI „Cerlat Igor”.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 13 decembrie 2013 s-a destituit ÎI „Cerlat Igor” din funcția de administrator al SA „Succes”, și s-a numit în calitate de administrator al procesului de insolvabilitate al SA „Succes”, ÎI „Dolghier Iurie”.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 23 aprilie 2014 s-a intentat procedura de faliment față de SA „Succes”, fiind desemnat în calitate de lichidator ÎI „Dolghier Iurie”.

La 24 august 2016, Dolghier Iurie, lichidatorul SA „Succes”, a depus cerere privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ale debitorului, solicitând atragerea la răspundere subsidiară a directorului SA „Succes” Zadîr Harlampie, a membrilor consiliului societății Rusu Cătălin, Costrov Ion, Rusu Dumitru, Urechi Sergiu, Cociu Igor și a membrilor comisiei de cenzori Balan Tamara, Burlea Rodica și Lujanschi Svetlana și încasarea din contul acestora a sumei creanțelor SA „Succes” în procedura falimentului, care nu sunt acoperite integral de masa debitoare, în mărime de 860 810 lei.

În motivarea cererii, lichidatorul Dolghier Iurie a indicat că, în cadrul administrării întreprinderii a constatat insuficiența masei debitoare pentru executarea creanțelor tuturor creditorilor. Insuficiența masei debitoare se datorează unei administrări necorespunzătoare a afacerii de către organele de conducere ale SA „Succes”, precum și, neimplicarea la timp întru soluționarea problemelor existente de către consiliul societății.

A menționat că societatea nu activează din anul 2002, majoritatea angajaților fiind disponibilizați din lipsa volumului de lucru, lipsa capacității întreprinderii de a remunera munca acestora și de a acoperi creanțele existente față de creditorii.

Susține că, utilajul s-a învechit și nu prezintă valoare economică, iar încăperile care au rămas și necesită reparații capitale.

Pierderile neacoperite constituie 2 928 044 lei. Suma pierderilor pentru anul 2012 constituia 226 290 lei, aceasta în situația în care întreprinderea nu a activat.

Întreprinderea are datorii față de creditorii (conform datelor bilanțului la 01 ianuarie 2013) în mărime de 351 049 lei, inclusiv față de salariați - 221 748 lei și față de buget - 96 077 lei.

Mai mult ca atât, în luna februarie 2013 Inspectoratul Fiscal de Stat Basarabeasca a efectuat un control în urma căruia a calculat datorii de bază și plăți suplimentare în sumă de 215 849 lei.

Menționează că, valoarea totală a datoriilor identificate față de creditorii debitorului potrivit tabelului definitiv consolidat al creanțelor este de 860 810 lei.

Remarcă că, debitorul era obligat să înainteze cerere introductivă până la ajungerea de facto în stare de insolvabilitate și incapacitate de plată față de creditorii.

Consideră că, temeiul juridic pentru tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ale SA „Succes”, este prezența în acțiunile lor a semnelor de încălcare a legislației prevăzute de art. 248 alin. (1) lit. f), h) din Legea insolvenței, și anume, dispunerea continuării unei activități a debitorului care ducea în mod vădit debitorul la incapacitate de plată, nedeplinirea cererii de intentare a procesului de insolvență conform prevederilor art. 26 din Legea insolvenței, în termenul stabilit de legea insolvenței.

Indică că, potrivit art. 7 din Legea privind societățile pe acțiuni, în calitate de organe de conducere a unei societăți sunt adunarea generală a acționarilor, consiliul societății, organul executiv, comisia de cenzori.

Deci, responsabili de conducerea societății și aducerea ei în stare de insolvență este consiliul societății, comisia de cenzori, care nu au intervenit în activitatea societății și nu au verificat adecvat organul executiv în gestiunea curentă.

Conform art. 65 alin. (1) și (3) din Legea privind societățile pe acțiuni, consiliul societății reprezintă interesele acționarilor în perioada dintre adunările generale și, în limite atribuțiilor sale, exercită conducerea generală și controlul asupra activității societății. La atribuțiile consiliului societății se referă de asemenea soluționarea chestiunilor arătate la art. 50 alin. (4), și anume aprobă direcțiile prioritare ale activității societății, dărilor de seamă trimestriale ale organului executiv al societății.

Deci, datorită încălcării de către asociat a obligațiilor care îi revin de a monitoriza starea economică financiară a întreprinderii, s-a ajuns la situația de insolvență când masa de datorii este insuficientă de a acoperi creanțele creditorilor. Direcția de activitate care a fost aleasă de către SA „Succes”, nu a fost cea corectă, fiind desfășurată o activitate neproductivă și prejudiciabilă.

Susține că, potrivit prevederilor art. 72 alin. (1) din Legea privind societățile pe acțiuni, comisia de cenzori a societății exercită controlul obligatoriu al activității economico-financiare a societății timp de un an, ceea ce la caz nu a fost efectuat, societatea ajungând la o situație de criză economică, caracterizată prin incapacitatea de a-și stinge datoriile creditoriale, comisia de cenzori având obligația de a preveni starea de insolvență, în cazul exercitării corecte și prompte a atribuțiilor ce îi revin prin lege și anume controlul obligatoriu al activității economice a societății.

Astfel, conchide că membrii consiliului societății și membrii comisiei de cenzori sunt direct responsabili de aducerea în stare de insolvență a întreprinderii, urmând a fi trași la răspundere subsidiară, deoarece odată observată desfășurarea activității nerentabile a întreprinderii SA „Succes”, la acea perioadă organele de conducere urmau să depună în instanța de insolvență cerere introductivă privind intentarea procesului de insolvență, însă în mod intenționat s-au eschivat, continuând desfășurarea unei activități comerciale prejudicioase.

De asemenea, menționează că, la întreprindere contrar prevederilor art. 13 alin. (2) al Legii contabilității, lipsește controlul intern, menirea căruia este de a asigura

respectarea strictă a cerințelor politicii conducerii, integritatea activelor, prevenirea și descoperirea cauzelor de fraudă și eroare, exactitatea și plenitudinea înregistrărilor contabile.

Responsabilitatea pentru nerespectarea cerințelor Legii contabilității îi revine conducătorului întreprinderii conform art. 13 alin. (1) din Legea contabilității.

Conform art. 14 Legea insolvenței dacă debitorul nu depune cerere introductivă în cazurile și în termenul prevăzut în prezentul articol, persoana care, în conformitate cu legislația în vigoare, are dreptul de a reprezenta debitorul, asociații cu răspundere nelimitată și lichidatorii debitorului răspund subsidiar în fața creditorilor pentru obligațiile apărute după expirarea termenului prevăzut la alin. (3). Aceste persoane sunt trase la răspundere penală în conformitate cu legea. Mai mult, reieșind din art. 15 Legea insolvenței, în cazul insolvenței debitorului din culpa fondatorilor (membrilor) lui, a membrilor organului executiv sau a unor alte persoane care au dreptul de a da indicații obligatorii pentru debitor ori care pot influența în alt mod acțiunile debitorului (insolvență intenționată), aceștia poartă răspundere subsidiară solidară față de creditori în măsura în care bunurile debitorului sunt insuficiente pentru executarea creanțelor creditorilor.

Prin urmare, afirmă că, responsabili de prejudicierea creditorilor sunt directorul, consiliul societății și comisia de cenzori a debitorului SA „Succes” care urmează să suporte și să execute creanțele creditorilor în partea neacoperită de masa debitoare, și anume a sumei de 860 810 lei.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016 s-a admis cererea lichidatorului SA „Succes”, Dolghier Iurie, cu privire la atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ale debitorului societatea pe acțiuni „Succes”.

S-a încasat în mod solidar de la Zadîr Harlampie, Rusu Cătălin, Costrov Ion, Rusu Dumitru, Urechi Sergiu, Cociu Igor, Balan Tamara, Burlea Rodica și Lujanschi Svetlana, în masa debitoare a SA „Succes”, suma de 860 810 lei.

La 15 decembrie 2016 Zadîr Harlampie a declarat recurs împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016 (f.d. 103), iar la 30 decembrie 2016 a depus cerere de recurs suplimentară (f.d. 124), solicitând admiterea recursului, casarea parțială a hotărârii contestate, cu excluderea din hotărâre a lui Zadîr Harlampie privind încasarea în mod solidar a sumei de 860 810 lei.

În motivarea recursului, Zadîr Harlampie a indicat că, în mod greșit a fost considerat drept membru al organelor de conducere ale debitorului, deoarece el doar pune în aplicare indicațiile conducerii societății pe acțiuni, în calitate de lucrător al întreprinderii.

Invocă că, la examinarea cererii privind atragerea la răspundere subsidiară și încasarea sumei, instanța de insolvență nu l-a informat în mod corespunzător cu privire la locul, data și ora examinării cauzei, astfel fiind lipsit de dreptul de a prezenta

probe întru apărarea drepturilor sale și fiindu-i îngrădit dreptul privind accesul liber la justiție.

Totodată, susține recurentul Zadîr Harlampie că, în calitate de lucrător deține creanță sub formă salariu în sumă de 274 000 lei față de SA „Succes”.

Menționează că la 22 aprilie 2013, în calitate de director al SA „Succes”, s-a adresat în instanța de insolvență cu cerere introductivă în motivarea căreia a indicat că acționarii nu au luat măsuri pentru îmbunătățirea stării financiare și economice a întreprinderii și că nu-i este achitat salariul pentru o perioadă lungă de timp, care la momentul înaintării cererii constituia 274 000 lei.

A mai indicat că, la moment, lichidatorul nu are careva pretenții față de el referitor la încasarea sumei potrivit hotărârii Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016, fapt ce se confirmă prin cererea nr. 53 din 07 octombrie 2016 privind punerea în executare a titlului executoriu.

Ulterior, la 26 decembrie 2016 Balan Tamara (f.d. 110-111), Cociu Igor (f.d. 112-113) și Rusu Dumitru (f.d. 114-115) au depus cereri de recurs împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016, solicitând admiterea recursului și casarea hotărârii contestate.

În motivarea recursurilor, recurenții Balan Tamara, Cociu Igor și Rusu Dumitru au exprimat dezacordul cu hotărârea instanței de insolvență, invocând că, nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii în fond.

Și anume, susțin că nu cunosc pentru care acțiuni sau inacțiuni au fost atrași la răspundere subsidiară.

Administratorul autorizat a omis să indice că unica decizie luată de consiliul debitorului a fost cea de a intenta procedura de insolvență, care a fost luată imediat după efectuarea de către Inspectoratul Fiscal de Stat Basarabeasca a controlului prin care ultimul și-a majorat creanța. În acest context, comisia de cenzori a informat consiliul debitorului despre necesitatea de a intenta procedura de insolvență.

Inspectoratul Fiscal de Stat Basarabeasca a înaintat debitorului diferite notificări la care nu a primit răspuns, numai că notificările au fost în perioada 2005-2007.

În decizia Inspectoratului Fiscal de Stat Basarabeasca nr. 84 din 13 februarie 2013 sunt indicate cerințe noi față de debitorul SA „Succes”, care au fost aprobate și validate ca creanțe, astfel, cerințele suplimentare ale Inspectoratului Fiscal de Stat Basarabeasca, chiar dacă au natura formării până la 10 decembrie 2010, oricum se prescriu începând cu 22 martie 2013, data la care a fost recepționat și transmis organului ierarhic superior actul și decizia Inspectoratului Fiscal de Stat Basarabeasca nr. 84 din 13 februarie 2013.

Instanța nu a prezentat nici un calcul al formării datoriei de 860 810 lei. Mai mult, nu a prezentat nici o probabilă sau posibilă repartizare a acestei datorii între subsidiari.

Totodată, menționează că instanța nu a ținut cont de faptul că subsidiarii sunt și creditorii ai debitorului SA „Succes”, cu creanțe de peste 600 000 lei.

Rețin recurenții că, instanța de insolvabilitate a indicat în hotărâre că debitorul insolvabil nu activează din anul 2002, dar a omis că membrii comisiei de cenzori au fost aleși în această funcție abia în decembrie 2010. De facto, din anul 2002 până în decembrie 2010 au activat alte persoane cu funcții de răspundere. Instanța, urma să constate cine și cum se face vinovat de apariția stării de insolvabilitate.

Afirmă că administratorul autorizat, prin cererea privind atragerea la răspundere subsidiară, recunoaște că datoriile au fost formate până la intrarea lor în funcție.

La fel, invocă că, instanța de insolvabilitate a interpretat eronat legea, și anume, art. 248 alin. (1) lit. f) din Legea insolvabilității nr. 149, precum și, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, și anume, Legea contabilității nr. 113, care nu este aplicabilă față de comisia de cenzori sau consiliul societății și care nu corelează cu împuternicirile oferite de statutul debitorului și de Legea privind societățile pe acțiuni nr. 1134 din 02 aprilie 1997.

Prin urmare, consideră că atâta timp cât Legea privind societățile pe acțiuni prevede diferite competențe pentru organul executiv, consiliul societății și comisia de cenzori, instanța urma să facă distincție în privința gradului de răspundere pentru fiecare organ de conducere al debitorului.

În conformitate cu art. 8 alin. (1) Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, hotărârile și încheierile instanței de insolvabilitate pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile calendaristice din data pronunțării și numai în cazurile prevăzute expres de prezenta lege.

Din actele pricinii rezultă că hotărârea contestată cu recurs a fost pronunțată la 10 noiembrie 2016 și expediată părților la 02 decembrie 2016 (f.d. 102).

Astfel, având în vedere că la materialele dosarului nu este anexată dovada legală de recepționare a copiei hotărârii contestate, cererea de recurs depusă de către Zădâr Harlampie la 15 decembrie 2016 (f.d. 103, 124) și cererile de recurs depuse de Balan Tamara, Cociu Igor și Rusu Dumitru la 26 decembrie 2016 (f.d. 110-111, 112-113, 114-115), se consideră declarate în termen.

În conformitate cu art. 356 Codul de procedură civilă, cererea de declarare a insolvabilității se judecă în instanță conform normelor generale din acest cod, cu excepțiile și completările stabilite în legislația insolvabilității.

Reglementări similare se regăsesc și în prevederile art. 1 alin. (4) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, care prevăd că, procesul de insolvabilitate se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

În conformitate cu art. 429 alin. (1) Codul de procedură civilă, pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel în procedura de insolvabilitate.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra

oportunității invitării participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile, de a casa hotărârea instanței de insolvabilitate și de a restitui pricina spre rejudecare în instanța de insolvabilitate, în alt complet de judecată, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum denotă materialele cauzei, prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2013 a fost intentat procesul de insolvabilitate față de debitorul SA „Succes”, în calitate de administrator al procesului de insolvabilitate fiind desemnat ÎI „Cerlat Igor”.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 13 decembrie 2013 s-a destituit ÎI „Cerlat Igor” din funcția de administrator al SA „Succes” și s-a numit în calitate de administrator al procesului de insolvabilitate al SA „Succes”, ÎI „Dolghier Iurie”.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 23 aprilie 2014 s-a intentat procedura de faliment față de SA „Succes”, fiind desemnat în calitate de lichidator ÎI „Dolghier Iurie”.

În cadrul procedurii de insolvabilitate, 24 august 2016, Dolghier Iurie, lichidatorul SA „Succes”, a depus cerere privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ale debitorului, prin care a solicitat atragerea la răspundere subsidiară a directorului SA „Succes” Zadîr Harlampie, a membrilor consiliului societății Rusu Cătălin, Costrov Ion, Rusu Dumitru, Urechi Sergiu, Cociu Igor și a membrilor comisiei de cenzori Balan Tamara, Burlea Rodica și Lujanschi Svetlana și încasarea din contul acestora a sumei creanțelor SA „Succes” în procedura falimentului, care nu sunt acoperite integral de masa debitoare, în mărime de 860 810 lei.

Soluționând cererea, Curtea de Apel Chișinău prin hotărârea din 10 noiembrie 2016 a admis cererea lichidatorului Dolghier Iurie și a încasat în mod solidar de la Zadîr Harlampie, Rusu Cătălin, Costrov Ion, Rusu Dumitru, Urechi Sergiu, Cociu Igor, Balan Tamara, Burlea Rodica și Lujanschi Svetlana, în masa debitoare a societății pe acțiuni „Succes”, suma de 860 810 lei.

Adoptând hotărârea, instanța de insolvabilitate a concluzionat că, contrar obligațiilor prevăzute de Legea insolvabilității, administrația întreprinderii, nu a întreprins măsuri necesare întru dizolvarea sau lichidarea societății, ceea ce a contribuit la majorarea datoriilor debitorului, deși nu mai târziu de expirarea a 30 zile calendaristice din 10 decembrie 2010 (data numirii în funcție a consiliului societății și

comisiei de cenzori), urma a fi depusă cererea introductivă, în temeiul art. 14 din Legea insolvenței.

La fel, instanța de insolvență a constatat că organele de conducere ale SA „Succes” nu au respectat obligațiile ce le revineau și sunt temeiuri pentru atragerea lor la răspundere subsidiară, deoarece au contribuit la insolvența debitorului în sensul art. 248 alin. (1) lit. e), f) și h) din Legea insolvenței, prin dispunerea continuării unei activități care ducea în mod vădit la incapacitate de plată, nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolvență și ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, nefiind dusă evidența contabilă în modul prevăzut de lege, fapt confirmat prin scrisoarea Inspectoratului Fiscal de Stat Basarabeasca pe parcursul mai multor ani, din care rezultă că societatea debitoare nu a prezentat dările de seamă și rapoartele necesare.

Instanța de insolvență a notat că, valoarea creanțelor urmează a fi suportate subsidiar de membrii organelor de conducere a debitorului, și anume, de către Zădâr Harlampie, Rusu Cătălin, Costrov Ion, Rusu Dumitru, Urechi Sergiu, Cociu Igor, Balan Tamara, Burlea Rodica și Lujanschi Svetlana.

Judecând pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că la adoptarea hotărârii recurate nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cererii de atragere la răspundere subsidiară a organelor de conducere ale debitorului, situație ce impune rejudecarea cauzei, or, din acest motiv, instanța de recurs este în imposibilitate de a se expune privitor la corectitudinea aplicării normelor de drept material, atunci când fondul a fost cercetat superficial.

În conformitate cu art. 239 Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Conform art. 240 alin. (1) și (3) Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii. Instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Așadar, instanța de recurs reține că, lichidatorul SA „Succes” solicitând atragerea la răspundere subsidiară a organelor de conducere ale debitorului, a înaintat cererea în baza prevederilor art. 247 și 248 Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012.

În conformitate cu art. 247 alin. (1) și (2) Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, în sensul prezentei legi, membri ai organelor de conducere ale debitorului pot fi: debitorul persoană fizică ce desfășoară activitate individuală de întreprinzător, fondatorul întreprinderii individuale sau al gospodăriei țărănești (de fermier),

administratorii societăților comerciale, membrii organelor executive, membrii consiliilor de supraveghere (de observatori), lichidatorii și membrii comisiilor de lichidare, contabilii.

Prevederile alin. (1) se aplică persoanelor care dețineau funcțiile respective la data intentării procesului de insolvență, precum și celor care au deținut aceste funcții pe parcursul ultimelor 24 de luni anterioare intentării procesului.

În conformitate cu art. 7 alin. (1) Legea cu privire la societățile pe acțiuni nr. 1134 din 02 aprilie 1997, organele de conducere ale societății sunt: a) adunarea generală a acționarilor; b) consiliul societății; c) organul executiv; d) comisia de cenzori.

Potrivit art. 73 alin. (1) Legea cu privire la societățile pe acțiuni, persoane cu funcții de răspundere ale societății sînt considerați membrii consiliului societății, organului executiv, comisiei de cenzori, comisiei de lichidare ale societății, precum și alte persoane care exercită atribuții de dispoziție în conducerea societății.

Iar, potrivit art. 74 alin. (1) și (3) din aceeași lege, persoanele cu funcții de răspundere, în conformitate cu prezenta lege, cu legislația penală, contravențională și cu legislația muncii, răspund pentru prejudiciul cauzat societății.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) și (4) Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, dacă în cadrul procesului sînt identificate persoane cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolvență a debitorului, la cererea administratorului/ lichidatorului instanța de insolvență poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolvent să fie suportate de membrii organelor lui de conducere și/sau de supraveghere, precum și de orice altă persoană, care i-au cauzat insolvența prin una dintre următoarele acțiuni: a) folosirea bunurilor sau creditelor debitorului în interes personal; b) desfășurarea unei activități comerciale în interes personal sub acoperirea debitorului; c) majorarea fictivă a pasivelor debitorului și/sau deturnarea (ascunderea) unei părți din activul debitorului; d) procurarea de fonduri pentru debitor la prețuri exagerate; e) ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire și a ștampilei; f) dispunerea continuării unei activități a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată; g) dispunerea, în luna precedentă încetării plăților, de a se plăti cu preferință unui creditor în dauna celorlalți creditori; h) nedeținerea cererii de intentare a procesului de insolvență conform prevederilor art. 14; i) comiterea altor acțiuni care au adus daune proprietății debitorului.

În caz de pluralitate, răspunderea persoanelor prevăzute la alin. (1) este solidară, cu condiția ca apariția stării de insolvență să fie actuală sau anterioară perioadei în care și-au exercitat mandatul ori au deținut poziția ce ar fi putut cauza insolvența debitorului. Persoanele în cauză se pot apăra de solidaritate dacă, în organele colegiale de conducere ale debitorului, s-au opus actelor sau faptelor care au cauzat insolvența sau dacă au lipsit de la luarea deciziilor care au cauzat insolvența și au făcut să se consemneze, ulterior luării deciziei, opoziția lor la aceste decizii.

Totodată, conform art. 15 alin. (1) Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, în cazul insolvenței debitorului din culpa fondatorilor (membrilor) lui, a membrilor organului executiv sau a unor alte persoane care au dreptul de a da indicații obligatorii pentru debitor ori care pot influența în alt mod acțiunile debitorului (insolvență intenționată), aceștia poartă răspundere subsidiară solidară față de creditori în măsura în care bunurile debitorului sunt insuficiente pentru executarea creanțelor creditorilor.

Astfel, în cazul luării de către persoanele cu funcții de răspundere ale societății a unor decizii comune care sunt în contradicție cu legislația, aceste persoane poartă răspundere patrimonială solidară în mărimea prejudiciului cauzat.

Persoanele cu funcții de răspundere ale societății se pot apăra de solidaritate dacă, în organele colegiale de conducere ale persoanei juridice, s-au opus la actele ori la faptele care au contribuit la starea de insolvență sau au lipsit de la luare deciziilor care au contribuit la starea de insolvență și au făcut să consemneze, ulterior luării deciziei, opoziția lor la aceste decizii.

În situația când starea de insolvență nu a fost produsă de săvârșirea unei fapte culpabile de către cel care deținea mandatul sau funcția la data apariției stării de insolvență, acesta nu va răspunde.

Prin urmare, răspunderea este solidară dacă o persoană (membru al organelor de conducere a societății) a determinat apariția stării de insolvență, iar aceasta a apărut în timpul cât cel în cauză deținea mandatul sau funcția respectivă, indiferent că este sau nu în funcție la data intentării procedurii de insolvență.

Totodată, la caz prezintă relevanță și dispozițiile art. 1398 alin. (1) Codul civil, în conformitate cu care, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial.

Răspunderea patrimonială reprezintă o formă a răspunderii civile delictuale, care se angajează față de delincvenți, în rezultatul încălcării unei obligații legale cu caracter patrimonial.

Așadar, în sensul dispozițiilor menționate, se subînțelege că pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Acest rol îl îndeplinește temeiul răspunderii delictuale. Temeiul răspunderii delictuale îl constituie componenta delictului civil, care la rândul său include: prejudiciu, fapta ilicită, raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu, și vinovăția. Acestea reprezintă condițiile generale de antrenare a răspunderii delictuale, iar lipsa unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege, când răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unor condiții.

Astfel, legiuitorul identifică că pentru ca instanța de insolvență să se pronunțe asupra antrenării răspunderii membrilor organelor de conducere ale debitorului, prin cererea de atragere la răspundere subsidiară, trebuie să se dovedească condițiile

întrunirii elementelor răspunderii civile delictuale, respectiv: prejudiciul, fapta ilicită, raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu și vinovăția.

Prin urmare, în acest context, este de menționat că pentru intervenția răspunderii membrilor organelor de conducere ale debitorului, condițiile enumerate supra, trebuie întrunite cumulativ, iar lipsa uneia conduce la lipsa răspunderii membrilor organelor de conducere care au contribuit la apariția stării de insolvabilitate a debitorului.

La caz, instanța de recurs remarcă că contrar dispozițiilor legale menționate supra, instanța de insolvabilitate nu a stabilit exact legătura dintre perioada formării creanțelor neexecutate ale creditorilor și persoanele cu funcții de răspundere care au gestionat la acel moment societatea și care răspund pentru prejudiciul cauzat societății, precum și faptele prin care membrii organelor de conducere au contribuit la starea de insolvabilitate.

În acest sens, Colegiul relevă că instanța de insolvabilitate, adoptând hotărârea contestată, a ajuns la concluzia de a atrage la răspundere subsidiară organele de conducere ale debitorului insolubil SA „Succes” și a încasa în mod solidar de la Zadîr Harlampie, Rusu Cătălin, Costrov Ion, Rusu Dumitru, Urechi Sergiu, Cociu Igor, Balan Tamara, Burlea Rodica și Lujanski Svetlana, în masa debitoare a societății a sumei de 860 810 lei, însă fără a identifica cercul exact de persoane responsabile de insolvabilitatea debitorului, perioada în care aceste persoane au gestionat societatea, momentul apariției prejudiciului, imposibilitatea satisfacerii creanțelor și raportul de cauzalitate, precum și dovezile pe care se sprijină cererea înaintată de lichidator, registrele contabile ale debitorului și alte înscrisuri relevante speței.

Astfel, Colegiul conchide că instanța de insolvabilitate la adoptarea soluției a preluat argumentele invocate în cererea lichidatorului privind atragerea la răspundere subsidiară, fără a stabili vinovăția directorului SA „Succes” Zadîr Harlampie, a membrilor consiliului societății Rusu Cătălin, Costrov Ion, Rusu Dumitru, Urechi Sergiu, Cociu Igor și a membrilor comisiei de cenzori Balan Tamara, Burlea Rodica și Lujanski Svetlana.

Or, aceste concluzii derivă din examinarea superficială a împrejurărilor ce permit constatarea existenței sau lipsei temeiurilor de tragere la răspundere subsidiară a fiecărei persoane vizate în parte.

După cum atestă actele cauzei, persoanele care se solicită în speță de a fi atrase la răspundere subsidiară au ocupat diferite funcții și necesită aprecierea separată a activității fiecăruia pentru a putea constata gradul de responsabilitate în survenirea situației de insolvabilitate a debitorului SA „Succes”.

La fel, instanța urma să verifice și să stabilească cu certitudine dacă recurenții au întreprins careva acțiuni legale pentru a evita starea de insolvabilitate a debitorului și dacă aceasta s-a format din motivul nedepunerii cererii introductive în condițiile art. 14 a Legii insolvenței.

În acest sens, potrivit art. 118 alin. (1) Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale.

Așadar, reieșind din dispozițiile normei citate, Colegiul consideră că, pentru ca membrii organelor de conducere a societății să fie atrași la răspundere subsidiară este necesar să fie demonstrată vina acestora la survenirea stării de insolvabilitate a întreprinderii.

Totodată, Colegiul reține că, cererea privind antrenarea răspunderii este fundamentată, de regulă, pe datele și informațiile furnizate prin raportul administratorului insolvabilității, prevăzute la art. 114 din Legea insolvabilității, cu indicarea tuturor circumstanțelor care ar putea fi angajată răspunderea personală patrimonială a persoanelor menționate la art. 248 alin. (1) din lege.

În această ordine de idei, recurgerea la datele cuprinse în raportul administratorului insolvabilității se dovedește a fi utilă și datorită faptului că aceasta cuprinde o analiză complexă a situației economice a debitorului din ultimii trei ani anterior declanșării procesului de insolvabilitate, cauzele și împrejurările care au adus debitorul în această situație, precum și după caz, persoanele, care prin faptele lor, au condus la apariția stării de insolvabilitate din ultimii trei ani, în baza informației actualizate din Registrul de stat al persoanelor juridice, precum și din alte registre publice în acest sens.

De asemenea, raportul va trebui să cuprindă analiza concretă a conduitei foștilor membri ai organelor de conducere și de supraveghere ale debitorului și/sau a oricărei alte persoane care ar fi putut contribui prin faptele sale la insolvabilitatea debitorului, dar și analiza complexă a circumstanțelor economico-financiare cu care societatea debitoare s-a confruntat.

Mai mult ca atât, administratorul insolvabilității/lichidatorul va analiza oportunitatea angajării răspunderii personale patrimoniale a membrilor organelor de conducere și de supraveghere a debitorului prin raportare la toate faptele enumerate la art. 248 alin. (1) din Legea insolvabilității, iar analiza va cuprinde cel puțin perioada suspectă de 3 ani anteriori deschiderii procedurii de insolvabilitate, în care se poate cere anularea actelor și transferurilor patrimoniale frauduloase, în condițiile legii.

Respectiv, la materialele cauzei, un astfel de raport complex al administratorului insolvabilității/lichidatorului debitorului, în vederea delimitării cercului persoanelor vizate și identificarea membrilor organelor de conducere ale debitorului din ultimii trei ani, lipsește.

Colegiul menționează că membrii organelor de conducere nu răspund pentru o simplă incapacitate managerială, ci pentru săvârșirea unor fapte cu caracter ilicit, astfel că în practică există tendința de a califica această formă a răspunderii ca având caracter delictual în toate situațiile.

Pe cale de consecință, analizând circumstanțele speței prin prisma normelor de drept indicate supra, în raport cu cele constatate, instanța de recurs conchide că, instanța de insolvabilitate în mod superficial a trecut asupra circumstanțelor pricinii și nu a analizat existența legăturii de cauzalitate dintre eventuala faptă a persoanelor care făceau parte din organele de conducere ale debitorului, în diferite perioade, și starea de insolvabilitate a SA „Succes” în care a ajuns, situație care duce la imposibilitatea instanței de recurs să exercite controlul judiciar asupra soluției date și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Așadar, din actele cauzei nu rezultă pentru care perioadă și care anume membri ai organelor de conducere se fac vinovați de incapacitatea de plată a întreprinderii, precum și sumele care urmează a fi încasate în mod solidar.

Prin urmare, în prezenta speță nu au fost elucidate toate circumstanțele care ar duce la soluționarea corectă a litigiului dat, iar aceste fapte constituie erori judiciare care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, motiv din care pricina urmează a fi remisă la rejudecare.

Distinct de cele relatate, în sensul art. 6 alin. (1) CEDO, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii.

La rejudecarea pricinii, instanța urmează să țină cont de omisiunile indicate în prezenta decizie, să verifice toate circumstanțele ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 Codul de procedură civilă, probele administrate în dosar și, în dependență de situația stabilită, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

Pentru considerentele descrise, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, a casa hotărârea instanței de insolvabilitate și a remite pricina spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău ca instanță de insolvabilitate.

În conformitate cu art. 5 alin. (9) Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, dispozițiile privind incompatibilitatea nu sînt aplicabile instanței de insolvabilitate care pronunță succesiv hotărâri în același dosar de insolvabilitate, cu excepția rejudecării după casarea hotărârii în recurs.

Astfel, prin prisma prevederilor art. 5 alin. (9) Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, rejudecarea se va face de alt complet al instanței de insolvabilitate (alt judecător).

La rejudecare, instanța urmează să țină cont de cele menționate și, rejudecând litigiul supus examinării, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de Zadîr Harlampie, Balan Tamara, Cociu Igor și Dumitru Rusu.

Se casează hotărârea Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016, adoptată în cadrul procesului de insolvență al societății pe acțiuni „Succes” (în procedura falimentului), la cererea lui Dolghier Iurie, lichidatorul societății pe acțiuni „Succes”, privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ale debitorului, prin care a fost admisă cererea lichidatorului societății pe acțiuni „Succes”, Dolghier Iurie, cu privire la atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ale debitorului societatea pe acțiuni „Succes” și s-a încasat în mod solidar de la Zadîr Harlampie, Rusu Cătălin, Costrov Ion, Rusu Dumitru, Urechi Sergiu, Cociu Igor, Balan Tamara, Burlea Rodica și Lujanschi Svetlana, în masa debitoare a societății pe acțiuni „Succes”, suma de 860 810 lei, cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de insolvență, Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Valentina Clevadi

judcători

Iuliana Oprea

Galina Stratulat

Iulia Sîrcu

Dumitru Mardari